

Söğüt

Türk Edebiyatı Dergisidir

YIL 6 - SAYI 32

MART - NİSAN 2025

(İki ayda bir yayımlanır)

KURUCUSU

Nevzat Kösoğlu

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ**

Ertuğrul Alpay

**ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş.
GENEL YAYIN YÖNETMENİ**

Göktürk Ömer Çakır

BASKI

Çınar Matbaacılık ve
Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad.

Ata Han Nu: 34 K: 5

Bağcılar-İstanbul

Tel: (0212) 628 96 00

Sertifika Nu: 45103

YILLIK ABONELİK BEDELLERİ

2025 Yılı Abonelik Bedeli-1850 ₺

ISSN

2687-6523

ABONELİK

www.sogutdergisi.com/abonelik

SÖĞÜT DERGİSİ

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Sinan Terzi

YAYIN KURULU

Asuman Demir Yılmaz

Feyza Ay

M. Tuğrul Çolak

Rana Senanur Doğan

DANIŞMA KURULU

Ayşegül Büşra Paksoy

Bahtiyar Aslan

Cengizhan Orakçı

Oğuzhan Murat Öztürk

Senail Özkan

Şerif Aydemir

İLETİŞİM

sogut@otuken.com.tr

GRAFİK TASARIM

Ötüken

Abonelik bağlantısına
gitmek için kare
kodu telefonunuza
okutabilirsiniz.

Söğüt'te neşredilen nesir ve şiirlerin tüm
yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye
aittir. Matbu veya dijital başka mecralarda
kullanımları, yayınevinin iznine tabidir.

Sevgili Söğüt ailesi, yazılarınızı Times New Roman fontunda, 12 punto, 1.15 satır
aralığında iki yana yaslı bir şekilde gönderebilirsiniz. Referans vereceğiniz metin-
ler için Chicago dipnot ve kaynakça sistemini kullanmanızı rica ederiz.

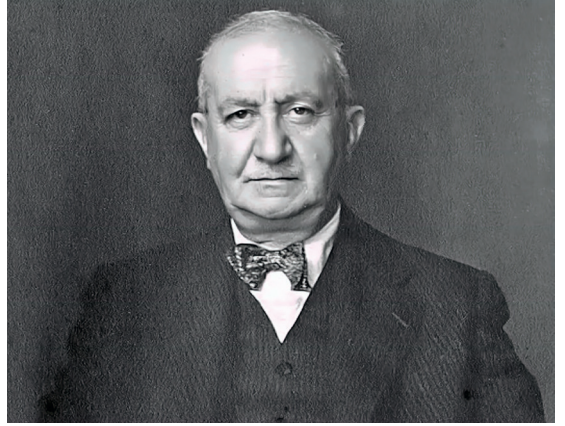
İÇİNDEKİLER

DOSYA: MEMDUH ŞEVKET ESENDAL	
MEMDUH ŞEVKET ESENDAL (1883-1952) HACER GÜLŞEN	/ 8
ULUS İNŞASINDA EDEBİ BİR NEFES: MEMDUH ŞEVKET ESENDAL'A DAİR CEVDET TEKE İLE HASBİHÂL... RANA SENANUR DOĞAN	/ 12
KURGUDAN ANLATIM TEKNİKLERİNE MEMDUH ŞEVKET ESENDAL'IN HİKÂYESİ DENİZ HACIHALILOĞLU	/ 17
BİREYSEL YABANCILAŞMA VE MODERNLEŞME BUNALIMI: ESENDAL'IN KARAKTER DÜNYASINA PSİKOLOJİK BİR BAKIŞ İBRAHİM AY	/ 30
DOKUZ ODALI BİR TEMSİL AYAŞLI İLE KIRACILARI SEMA BAYAR	/ 42
MEMDUH ŞEVKET ESENDAL'IN MİRAS'I ABDULLAH EZİK	/ 48
MEMDUH ŞEVKET ESENDAL VE ÜÇ ŞİİRİ AHMET DURAN ASLAN	/ 56
EDİP DİPLOMAT ESENDAL HAYATİ TEK	/ 65
TEMA: TÜRK EDEBİYATININ SON ÇEYREĞİ 2000-2025: TÜRK HİKÂYESİ	
BİR HİKÂYE KRİZİ Mİ DÖNÜŞÜM MÜ ABDULLAH KASAY	/ 78
GÜNÜMÜZ TÜRK HİKÂYESİNDE KONU VE BİÇİM FATMA NUR UYSAL PINAR	/ 81
SORUŞTURMA TÜRK EDEBİYATININ SON ÇEYREĞİ 2000-2025: TÜRK HİKÂYESİ ETHEM BARAN-HÜSEYİN KILIÇ- NIHAN ÖZEBEOĞLU-SİBEL OĞUZ- UBEYDULLAH ÖZ	/ 85

KENDİNE HAS İKLİMİ, ATMOSFERİYLE BİR BÜYÜK ÖYKÜCÜ MUSTAFA ÇİFTÇİ ERKAN ŞİMŞEK	/ 96
DENEME	
ÇOK ŞIK TUHAFİYE BETÜL KÜBRA BAĞÇE KARA	/ 112
LAHUT ÂLEMİNİN BÜLBÜLÜ CANSU SOLE	/ 124
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI İLE MÜTAREKE ARASINDA SANATIN PEŞİNDE BİR OLUŞUM FAĞFUR MECMUASI EREN KOÇDEMİR	/ 135
TİRAN'DAN PRİZREN'E MUSTAFA SARI	/ 150
SENİN KADAR GÜZEL TEKİN ŞENER	/ 180
FERNWEH VİLDAN AYDIN	/ 191
HİKÂYE	
BÜYÜKLERE ÖDEV VERİLMESİN GÜLNUR AŞCI	/ 100
ANGUT MEVHİBE ŞENEL	/ 106
BİR ŞEY OLMAZ DİLEK ALTUNDAĞ	/ 116
DESİŞE İSMAİL ULUÖZ	/ 128
EV SAHİBİ AHMET ERGİN	/ 139
KARA KUTU AYDAN ALGÜL	/ 144
KARDEŞ KATLI REHBERİ İKİNCİ FASIL HASAN ERİMEZ	/ 160
PANAYIR HELVASI SAFİYE BİLGİN	/ 166
YAZARIN ÖLÜMÜ GÜNAY UYSAL	/ 172

YERLE GÖK ARASINDA BİR YER AHSEN DALCA KORKUTAN	/ 186
YILDIZ TORNAVİDA ROŞAN ORHAN	/ 194
ŞİİR	
SONNET 25-26: 25-26. SONE WILLIAM SHAKESPEARE- ALİ GÜNVAR	/ 104
MEVLÂNÂ RUBAİLERİ-III TÜRKÇELEŞTİREN: MEHMET ÇALIŞKAN	/ 110
YASADAN YANA BİR HÜKÜM AHMET SEFA YALÇIN	/ 115
MUHARİP GAZİLER VE ŞAİRLER DERNEĞİ BAHADİR DADAK	/ 121
KORDON GAZİ TAŞ	/ 127
GÖLGENİN RENGİNİ YAKALAMAK DENİZ SCHWARZWALD	/ 134
AKŞAMA ÖZGÜ TERK EDİLİŞLERİN AĞIZDA BIRAKTIĞI TADA DAİR ELİF MERT	/ 138
DUT KURUSU HÜLYA ÖZCAN	/ 142
SİCİM KARNINDA BİR NOKTA İBRAHİM DAŞ	/ 149
OKUNAKSIZ YAZIT MEHMET YILMAZ	/ 158
KOLAJEN GÜNLERİ MUHAMMET DURMUŞ	/ 165
PASTORAL HÜZÜN MUSTAFA UÇURUM	/ 171
ÖLÜM ANINDA GÖZLER ÖNÜNE SERİLEN FİLM ŞERİDİNDEN KARELER ÖZKAN KAYA	/ 179

BUNCA KALABALIK SUAVİ KEMAL YAZGIÇ	/ 190
THE TRAVELLERS IN HASTE ACELECİ GEZGİNLER HELEN MARIA WILLIAMS- TAMER GÜLBK	/ 206
İNCELEME	
ÖLÜ KIRLANGIÇLAR'IN GÖKYÜZÜNDEN SİLİNMEYEN İZİ MEHMET YILMAZ	/ 201

DOSYA:

**MEMDUH ŞEVKET
ESENDAL**

MEMDUH ŞEVKET ESENDAL (1883-1952)

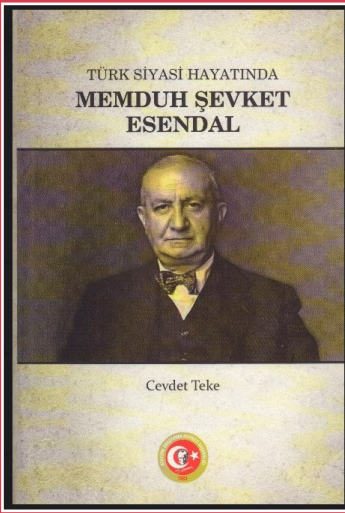

■ HACER GÜLŞEN¹

Türk edebiyatının başarılı hikâye ve roman yazarlarından biri olan Memduh Şevket Esenal, 29 Mart 1883 tarihinde Tekirdağ'a bağlı Çorlu'da dünyaya gelir. Asıl adı Mustafa Memduh'tur. Düzenli bir eğitim alamamıştır. Sosyal şartlar buna mâni olur. Kendi kendisini yetiştirir. Babası vefat edince ailesinin sorumluluğunu üstlenir. Çiftçilik yapar. İlk görevi Reji idaresinde memurluktur. Bir dönem, İttihat ve Terakki partisinin Anadolu vilayetleri müfettişi olarak görev yapar. Millî Mücadele döneminde Mustafa Kemal Paşa'nın yanındadır. Yurt dışına ilk gönderilen resmî memur olur. 1920 ve 1941 yıllarında elçilik görevlerini yerine getirir. Azerbaycan ilk durağıdır. Burada Memduh Şevket

¹ Prof.Dr., İstanbul Gelişim Üniversitesi, İktisadi İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, hgulsen@gelisim.edu.tr

ULUS İNŞÂSINDA EDEBÎ BİR NEFES: MEMDUH ŞEVKET ESENDAL'A DAİR CEVDET TEKE İLE HASBİHÂL...

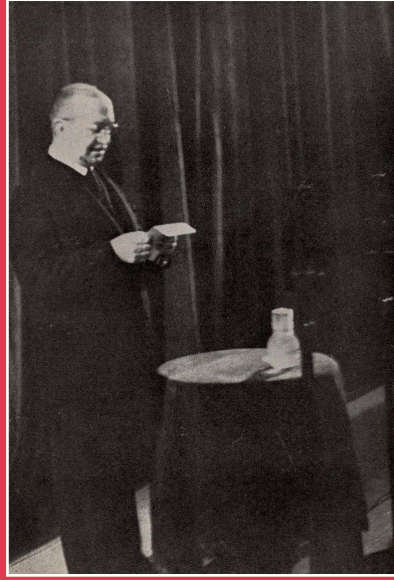

■ RÖPORTAJ: RANA SENANUR DOĞAN

**Memduh Şevket Esendal Türk kültür hayatını
ve siyasî tarihini farklı yönlerden etkileyen bir isim;
bu mahiyette onu yetiştiren siyasî ortamın
Esendal üzerindeki etkisini nasıl görüyorsunuz?**

Siyasî ortamın Memduh Şevket Esendal üzerindeki etkisini anlamak için Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinin temel dinamiklerine bakmak gerekir. Esendal, Osmanlı Devleti'nin son döneminde siyasî ve toplumsal dönüşümlerin hız kazandığı, devletin çöküş sürecine girdiği bir ortamda yetişti. XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başları, Osmanlı modernleşme çabalarının hızlandığı ancak aynı zamanda devletin krizlerle sarsıldığı bir dönemdir. Esendal, Osmanlı Devleti'n-

KURGUDAN ANLATIM TEKNİKLERİNE MEMDUH ŞEVKET ESENDAL'IN HİKÂYESLERİ

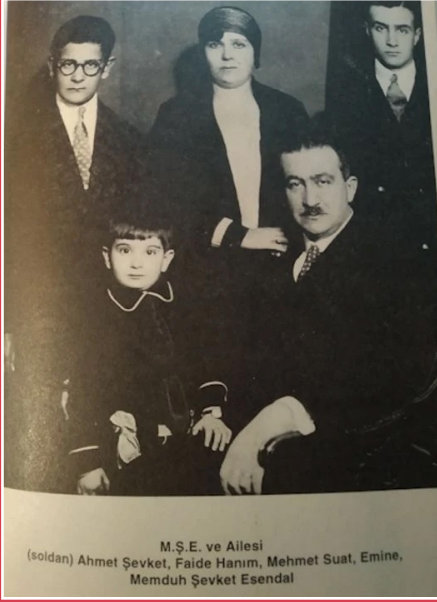
■ DENİZ HACİHALİLOĞLU

Yeniliğin İlk Adımı: Memduh Şevket Esendal

1883 yılında Çorlu'da doğan Memduh Şevket Esendal kendi kendini yetiştirmiş bir yazardır. 1906 yılında İttihat ve Terakki Cemiyeti'nde başlayan siyasi hayatı, CHP'de devam etmiştir. Azerbaycan, İran, Afganistan ve Rusya'da elçilik görevlerinde bulunan yazar, edebiyat dünyasına *Meslek* gazetesinde yayımlanan hikâyeleri ile girmiştir. Nurullah Ataç "Memduh Şevket Esendal'ı *Meslek* dergisi tanıtmıştı." der. Yazar eserlerinde, M.Ş., Mustafa Yalınkat, Mustafa Memduh, M. Oğulcuk gibi çeşitli isimler kullanmıştır.

Memduh Şevket Esendal, geleneksel hikâye kalıplarının dışına çıkarak Türk edebiyatının seyrini değiştiren bir yazardır. Bakü elçiliği

DOKUZ ODALI BİR TEMSİL: AYAŞLI İLE KİRACILARI

M.Ş.E. ve Ailesi
(soldan) Ahmet Şevket, Faide Hanım, Mehmet Suat, Emine,
Memduh Şevket Esendal

■ SEMA BAYAR

Sanatkâr yaşadığı topluma bigâne kalamaz. Bir yandan onu anlamaya ve anlamlandırmaya çalışır, bir yandan ise o topluma yön vermeye. Çoğu zaman bir farkındalık yaratmak için didinir. Topluma ayna tuttuğu da olur, kurgusal karakterler üzerinden bir yüzleşme teklif ettiği de. Ya karanlıkla didişir ya da aydınlığın peşinden gider. Toplumsal değişimler, yaşanan infialler, siyasi ve kültürel atmosfer, sanata ve sanatçıya tesir eder. Edip, ister diğer insanlarla yan yana yürüsün isterse hâkim güç yahut siyasî erke başkaldırsın bir şekilde içinde yaşadığı toplumu muhatap alır.

Osmanlı bakiyesi topraklarda da patriarkal düzenin yıkılmasıyla ortaya çıkan inkıraz, sanatkârların eserlerinde makes buldu. Edipler kalemlerini sosyal hayatta yaşanan değişimlerin üzerine sürdü, yaşadı-

DEVREDİLEN/ DEVİRİLEMİYEN BİR MESELE OLARAK: “MİRAS” MEMDUH ŞEVKET ESENDAL’IN MİRAS’I

■ ABDULLAH EZİK

Memduh Şevket Esendal’ın ilk kez 15 Aralık 1924 (h. 1340) ile 1 Eylül 1925 tarihleri arasında *Meslek* gazetesinde tefrika edilen romanı *Miras*, II. Abdülhamit döneminde geçen ve İstanbul’un farklı yüzlerini okurla buluşturan bir eser olarak ön plana çıkar. Esendal’ın “Mustafa Memduh” ismiyle yayımladığı, *Meslek* gazetesindeki tefrikası 38 sayı sürmüş roman, eser henüz tamamlanamadan gazetenin kapanmasıyla yarım kalmış, bir girişim olarak Esendal külliyyatı içerisinde yerini kazanmıştır.

Kendisine özgü bir edebiyat anlayışı geliştiren ve gerek ciltlerce kaleme aldığı öykülerinde gerekse roman denemelerinde (*Ayaşlı ile Kıracıları*, *Miras* ve *Vassaf Bey*) farklı bir yöntem takip eden Memduh Şevket Esendal, dili, kurgusu ve kendisine dert edindiği veya edinmediği

MEMDUH ŞEVKET ESENDAL VE ÜÇ ŞİİRİ

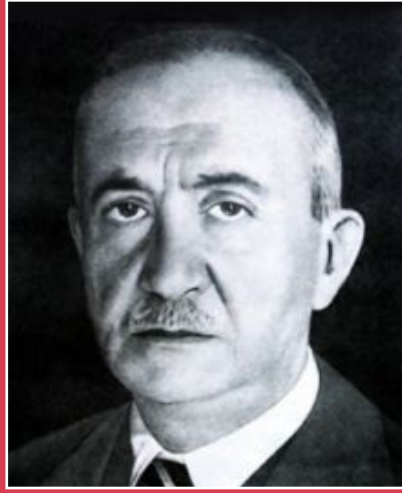

■ AHMET DURAN ARSLAN¹

Memduh Şevket Esendal, edebiyat tarihlerinde genellikle “öykücü” kimliğiyle yer etmiş isimlerden biridir. Kaleme aldığı üç yüzü aşkın öyküyle bu konumu fazlasıyla hak eden yazar, bunun dışında roman, anı ve mektup türlerinde de eser vermiştir. Özellikle mektupları, -edebî muhitlerde çok bahsedilmese de- onu muhtelif yönleriyle yakından tanımak isteyenler için eşsiz bilgiler sunar. Yazarın siyasî görevler nedeniyle çoğunlukla yurt dışında bulunduğu sıralarda yazılan bu metinler, zaman içinde birike birike yaklaşık bin iki yüz sayfalık bir mektup külliyatına dönüşmüştür. Söz konusu mektupların muhatapları ise yazarın kızı Emine ve oğulları Mehmet ile Ahmet’tir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, ahmetduranarslan@mu.edu.tr

ŞEFİKA GASPIRALI VE MEHMET EMİN RESULZADE'Yİ BOLŞEVİKLERİN ELİNDEN KURTARAN EDİP DİPLOMAT: MEMDUH ŞEVKET ESENDAL

■ HAYATİ TEK

Kamuoyu tarafından daha ziyade aynı adı taşıyan televizyon dizisi *Ayaşlı ve Kiracıları* romanından dolayı tanındığı, oysa 14 kitap halinde yayımlanan hikâyeleriyle temayüz etmiş bir kalem olan Memduh Şevket Esendal, cumhuriyet dönemi diplomat ediplerimizin öncüsüdür.

TBMM'nin 4'üncü döneminde Elâzığ'dan, 6, 7 ve 8'inci dönemlerde Bilecik'ten milletvekili seçilen, 1942-1945 yılları arasında CHP Genel Sekreterliği görevini yürüten Esendal, 1921-1924 yıllarında ifa ettiği Ankara Hükümeti Bakü Temsilciliği'nden başka Tahran ve Kabil elçiliklerinde bulundu. *Tahran Anıları ve Düşsel Yazılar* isimli eseri, onun İran'da kaleme aldığı hatıra ve yazılarından oluşmaktadır. Fakat bizim şu an okunmakta olan satırlarda dikkat çekeceğimiz asıl konu, onun Bakü'deki diplomatik görevi sırasında yaptığı çalışmalardır.